

541**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH**

z dnia 28 września 1938 r.

o organizacji państwowych ocen masła i serów.

Na podstawie art. 11 ustawy z dnia 22 kwietnia 1936 r. o mleczarstwie (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 272) zarządzam co następuje:

§ 1. (1) Państwowe oceny masła i serów przeprowadza Komitet Państwowych Ocen Ma-

śla i Serów, który w dalszych przepisach rozporządzenia niniejszego będzie nazywany Komitetem.

(2) W skład Komitetu wchodzi przewodniczący, wiceprzewodniczący i czterej członkowie powołani przez Ministra Rolnictwa i Reform

Rolnych, który powoła również potrzebną ilość zastępców.

(3) Kadencja Komitetu trwa trzy lata, licząc od daty powołania przewodniczącego.

§ 2. (1) Do zakresu działania Komitetu należy:

- 1) powoływanie w razie potrzeby organizacji, instytucji lub zakładów rolniczych za ich zgodą do współdziałania przy przeprowadzaniu poszczególnych ocen masła i serów oraz zatwierdzanie sprawozdań rachunkowych z dochodów i wydatków związanych z tym współdziałaniem (§ 4);
- 2) wykonywanie nadzoru nad działalnością organizacji, instytucji i zakładów, powołanych do współdziałania w myśl pkt 1), w zakresie czynności, określonych w § 4;
- 3) powoływanie rzeczoznawców (§ 5) do oceny masła i serów (§ 14);
- 4) badanie próbek masła i serów metodami ścisłymi (§ 13);
- 5) zatwierdzanie wyników ocen masła i serów dokonanych przez rzeczoznawców (§ 16);
- 6) przyznawanie nagród oraz odznaczeń na podstawie wyników ocen masła i serów (§ 17);
- 7) uchwalanie i przedstawianie Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych do zatwierdzenia instrukcji, określonych w § 4 ust. (2), § 13 ust. (2) i § 14 ust. (5);
- 8) przedstawianie Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych wniosków, dotyczących ustalenia: wzoru świadectw (§ 16 ust. (2)), listów pochwalnych, medali i dyplomów honorowych (§ 17 ust. (8)) oraz wynagrodzenia rzeczoznawców i delegatów Komitetu (§ 20 ust. (2));
- 9) uchwalanie budżetu i przedstawianie go Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych do zatwierdzenia;
- 10) gromadzenie i opracowywanie materiałów, związanych z zakresem działania Komitetu, i publikowanie prac z zakresu wyniku ocen i działalności Komitetu.

(2) Ponadto Komitet może podejmować inne prace, związane z podniesieniem jakości produkcji mleczarskiej i serowarskiej, po uzyskaniu na to zgody Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

(3) Rok budżetowy Komitetu zaczyna się i kończy równocześnie z rokiem budżetowym Państwa.

(4) Do wykonywania bezpośredniego nadzoru nad działalnością organizacji, instytucji

i zakładów rolniczych, powołanych do współdziałania przy przeprowadzaniu ocen (ust. (1) pkt 2)), oraz do zatwierdzania wyników ocen, dokonanych przez rzeczoznawców (ust. (1) pkt 5)), Komitet deleguje przewodniczącego, wiceprzewodniczącego lub jednego ze swych członków.

(5) Badanie próbek metodami ścisłymi (ust. (1) pkt 4)) Komitet może zlecać organizacjom, instytucjom i zakładom rolniczym, powołanym do współdziałania przy przeprowadzaniu ocen.

§ 3. (1) Uchwały Komitetu zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

(2) W zebraniach Komitetu może uczestniczyć delegat Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z prawem zabierania głosu poza kolejnością mówców i uzupełniania porządku obrad. Delegat Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych nie bierze udziału w głosowaniu.

(3) Przewodniczący Komitetu może zapraszać na posiedzenia Komitetu rzeczoznawców (§ 5), którzy nie mogą jednak brać udziału w głosowaniu.

§ 4. (1) Organizacje, instytucje i zakłady rolnicze, powołane przez Komitet do współdziałania przy przeprowadzaniu ocen, powinny:

- 1) dostarczyć odpowiedni lokal do przeprowadzenia badania próbek;
- 2) przyjmować nadesłane próbki masła i serów, przechowywać je i przygotowywać do oceny;
- 3) na zlecenie Komitetu przeprowadzać badanie próbek metodami ścisłymi (§ 13);
- 4) dokonywać sprzedaży nadesłanego do oceny masła i serów oraz przedstawiać Komitetowi sprawozdania rachunkowe z dochodów i wydatków, związanych z wykonaniem czynności określonych w ustępie niniejszym.

(2) Szczegółowe przepisy o sposobie przygotowania lokalu, przyjmowaniu próbek, przechowaniu ich i przygotowywaniu do oceny zostaną ustalone w instrukcji, zatwierdzonej na wniosek Komitetu przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

(3) Organizacje, instytucje i zakłady rolnicze, współdziałające przy przeprowadzaniu ocen, otrzymują zwrot rzeczywiście poniesionych kosztów.

§ 5. (1) Rzeczoznawców powołuje Komitet spośród osób posiadających:

- 1) pełnię praw publicznych i obywatelskich praw honorowych oraz

2) przygotowanie fachowe (teoretyczne i praktyczne) co najmniej takie, jakie jest przewidziane dla kierowników technicznych maślarni mechanicznych lub serowni o dziennym odbiorze ponad 500 litrów mleka w przepisach o zawodowym przygotowaniu kierowników zakładów mleczarskich.

(2) Rzecznicy składają przysięgę wobec przewodniczącego Komitetu i w obecności protokolanta przy zastosowaniu zasad, określonych w art. 306 i 307 kodeksu postępowania cywilnego. Ze złożenia przysięgi sporządza się krótki protokół, w którym należy zaznaczyć datę i miejsce czynności oraz imiona i nazwiska obecnych. Protokół powinien być podpisany przez przewodniczącego i protokolanta.

§ 6. Ocenom podlegają masło i sery wytworzone w zakładach mleczarskich, które w poprzedzającym roku kalendarzowym przerobiły na masło co najmniej 110.000 lub na sery — 55.000 litrów mleka.

§ 7. (1) Miejsce, przybliżony termin oraz okregi, dla których mają być przeprowadzone oceny, wyznacza Komitet, ściśle zaś termin (datę oceny) ustala delegat Komitetu (§ 2 ust. (4)), o czym zawiadamia Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych oraz przewodniczącego Komitetu.

(2) Terminy ocen masła powinny być wyznaczane tak, aby masło wytwarzane w zakładach mleczarskich, określonych w § 6, było ocenione co najmniej jeden raz rocznie.

(3) Terminy ocen serów wyznacza Komitet w miarę potrzeby, jednakże obowiązany jest przeprowadzić je na żądanie Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 8. (1) Na wezwanie Komitetu każdy z zakładów, którego masło podlega ocenie (§ 6), powinien wysłać do oceny bezpłatnie dwie próbki masła, każdą na osobne wezwanie, najpóźniej w dniu następnym po otrzymaniu wezwania.

(2) Próbka masła powinna zawierać dwa kg i pochodzić z produkcji dnia otrzymania wezwania lub dnia poprzedzającego. Próbka masła powinna być sformowana w jeden kawałek w kształcie sześciangu, którego powierzchnia powinna być gładka (bez znaków, napisów itp.), tak aby uniemożliwiała rozpoznanie pochodzenia próbki, oraz opakowana w sposób, ustalony przez Komitet.

§ 9. (1) Na wezwanie Komitetu każdy z zakładów, którego sery podlegają ocenie (§ 6), powinien wysłać do oceny w terminie, oznaczonym w wezwaniu, bezpłatnie po jednej próbce sera z każdego wytwarzanego gatunku, dla którego została wyznaczona ocena.

(2) Jako próbkę należy wysłać do oceny jedną sztukę sera (jednostkę handlową) o wa-

dze nie niższej niż trzy kg lub dwie sztuki, jeżeli waga sztuki jest mniejsza niż trzy kg.

(3) Nazwa gatunkowa sera, przesłanego do oceny, powinna być określona tylko na opakowaniu, sam zaś ser po zdjęciu opakowania i etykiet nie powinien mieć na sobie żadnych oznak, umożliwiających rozpoznanie pochodzenia próbki, jak również śladów badania sera (przez nacieranie, nacinanie itp.).

§ 10. Po dokonaniu oceny próbki masła i sera zostaną sprzedane. Jeżeli próbka sera, nadesłana do oceny, będzie zawierała więcej niż sześć kg, suma, osiągnięta ze sprzedaży nadwyżki pełnych kilogramów ponad sześć kg, zostanie zakładowi mleczarskiemu na jego koszt zwrócona.

§ 11. (1) Niezależnie od ocen masła w próbkach dwukilogramowych odbywać się będą oceny masła w opakowaniu beczkowym i skrzynkowym.

(2) Ocnom, określonym w paragrafie niniejszym, podlega masło wytworzone w zakładach mleczarskich, wyznaczonych każdorazowo przez Komitet spośród zakładów, które co najmniej na pół roku przed datą oceny zostały zarejestrowane, jako wywozowe, w myśl przepisów o wywozie masła za granicę.

(3) Na wezwanie Komitetu zakłady mleczarskie, wyznaczone przez Komitet stosownie do ustępu poprzedzającego, obowiązane są najpóźniej w dniu następnym po otrzymaniu wezwania wysłać stosownie do żądania Komitetu beczkę lub skrzynkę masła. Waga masła i opakowanie powinny odpowiadać wymaganiom, ustalonym dla beczek i skrzynek w przepisach o wywozie masła za granicę.

(4) Masło powinno pochodzić całkowicie z produkcji dnia otrzymania wezwania lub całkowicie z produkcji dnia poprzedzającego. Na masle i opakowaniu nie wolno umieszczać żadnych znaków, umożliwiających rozpoznanie pochodzenia masła. Beczki i skrzynki powinny być przygotowane do wysyłki (opakowane) w sposób, ustalony przez Komitet.

(5) Po dokonaniu oceny nadwyżka masła ponad cztery kg zostanie na zlecenie zakładu sprzedana, zwrócona lub przesłana pod wskazanym adresem, a w braku zlecenia — sprzedana na rzecz zakładu mleczarskiego. Koszty przesyłki masła lub sumy, otrzymanej z jego sprzedaży, ponosi zakład mleczarski.

§ 12. Oceny masła i serów dokonywa się przez badanie próbek metodami ściśle (§ 13) w pracowni Komitetu albo też organizacji, instytucji lub zakładu rolniczego, powołanych do współdziałania przy przeprowadzaniu oceny, a następnie w drodze badania tychże próbek przez rzeczoznawców co do właściwości, określonych w § 14. Przy ocenie rzeczo-

znawcy powinni uwzględnić wyniki badania przeprowadzonego metodami ścisłymi.

§ 13. (1) Badanie metodami ścisłymi ma na celu stwierdzenie: w maśle naturalności, przeprowadzenia pasteryzacji, procentowej zawartości wody, tłuszczu i soli kuchennej oraz stopnia kwasowości i skali barwy, w serach zaś — procentowej zawartości wody, soli kuchennej i tłuszczu w suchej masie.

(2) Szczegółowe przepisy dotyczące metod badania zostaną ustalone w instrukcji, zatwierdzonej na wniosek Komitetu przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 14. (1) Badanie próbek przez rzeczoznawców ma na celu ocenę poszczególnych cech masła i serów, a w szczególności w maśle: smaku, zapachu, topliwości, twardości, budowy, wygniecenia, konsystencji, barwy, wyglądu, opakowania i solenia; w serach zaś — ocenę: smaku, zapachu, miąższu, oczkowatości, dojrzewania, kształtu, skórki, opakowania, barwy i solenia.

(2) Ocenę masła przeprowadza się przez punktowanie poszczególnych cech, przy czym — w zależności od ilości uzyskanych punktów za poszczególne cechy oraz oceny cech nie objętych punktacją — próbki masła zostają zaliczone do jednej z następujących klas:

Klasa	N A Z W A	Wymagana ilość punktów za:					Inne cechy
		smak i zapach	strukturę i konsystencję	barwę	solenie	wygląd i opakowanie	
IA	„Masło mleczarskie wyborowe standaryzowane”	47—50	23—25	4—5	8—10	9—10	Naturalne masło ze śmietanki pasteryzowanej w temperaturze nie niższej niż +86° C i zaszczerpionej zakwasem czystej kultury.
IB	„Masło mleczarskie przednie standaryzowane”	44—46	23—25	4—5	8—10	9—10	
II	„Masło mleczarskie stołowe standaryzowane”	40—43	23—25	4—5	8—10	9—10	
III	„Masło mleczarskie stołowe”	37—50	23—25	4—5	8—10	9—10	Naturalne masło wytworzone bez zachowania warunków, wymaganych dla masła standaryzowanego (pasteryzacja, czyste kultury), jak również masło wytworzone w tych warunkach, które jednak pod względem cech smakowych nie mogło być zaliczone do klas IA, IB i II.
IV	„Masło mleczarskie kuchenne”	30—36	21—25	1—5	6—10	7—10	
V	„Masło mleczarskie przerobowe”	poniżej 30	21—25	1—5	6—10	6—10	Naturalne masło.

(3) Masło o zawartości wody powyżej 16% nie podlega badaniu przez rzeczoznawców i klasyfikacji.

(4) Ocenę serów przeprowadza się przez punktowanie poszczególnych cech, przy czym — w zależności od sumy uzyskanych punktów — próbki serów zostają zaliczone do jednej z następujących klas: klasa I A (95 — 100 punktów), klasa I B (90 — 94 punktów), klasa II (80 — 89 punktów) i klasa III (70 — 79 punktów).

(5) Szczegółowe przepisy o sposobie badania i punktowania masła i serów przez rzecz-

znawców zostaną ustalone w instrukcji, zatwierdzonej na wniosek Komitetu przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 15. (1) Pochodzenie próbek masła i serów powinno być nieznanne rzeczoznawcom aż do chwili ukończenia oceny.

(2) Rzeczoznawcy badają próbki masła i serów indywidualnie lub wspólnie w grupach.

(3) Wynik oceny powinien być dla każdej próbki dokładnie określony.

§ 16. (1) Po ukończeniu oceny próbek przez rzeczoznawców delegat Komitetu zatwierdza wyniki oceny, na których podstawie Komitet wystawia świadectwa i rozsyła je do zakładów mleczarskich. Świadectwa podpisują przewodniczący i jeden z członków Komitetu.

(2) Wzór świadectw ustali na wniosek Komitetu Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 17. (1) Na podstawie wyniku ocen Komitet przyznaje odznaczenia (listy pochwalne, medale brązowe, srebrne i złote oraz dyplomy honorowe) i nagrody pieniężne.

(2) Listy pochwalne otrzymują zakłady mleczarskie, których masło na dwóch bezpośrednio po sobie następujących ocenach zaliczono do klasy nie niższej niż III, sery — nie niższej niż I B.

(3) Medale brązowe otrzymują zakłady mleczarskie, których masło na dwóch bezpośrednio po sobie następujących ocenach zaliczono do klasy I, sery — do klasy I A.

(4) Medale srebrne otrzymują zakłady mleczarskie, których masło na trzech bezpośrednio po sobie następujących ocenach zaliczono do klasy I, sery — do klasy I A.

(5) Medale złote otrzymują zakłady mleczarskie, których masło na pięciu bezpośrednio po sobie następujących ocenach zaliczono do klasy I, sery — do klasy I A.

(6) Dyplomy honorowe otrzymują kierownicy techniczni zakładów mleczarskich, jeżeli za ich kierownictwa zakłady otrzymały dwukrotnie medal złoty.

(7) Nagrody pieniężne otrzymują:

- 1) kierownicy techniczni zakładów mleczarskich, jeżeli za ich kierownictwa zakłady otrzymały dwukrotnie co najmniej medal srebrny,
- 2) pracownicy, którzy wyrabiali masło lub sery, jeżeli na skutek oceny tych przetworów zakład otrzymał dwukrotnie co najmniej medal srebrny.

(8) Wzory listów pochwalnych, medali i dyplomów honorowych ustali na wniosek Komitetu Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 18. Wezwania, określone w §§ 8, 9 i 11, powinny być doręczane zakładom mleczarskim za potwierdzeniem odbioru.

§ 19. Na żądanie Komitetu zakłady mleczarskie, określone w § 6, obowiązane są udzielać Komitetowi wyjaśnień w zakresie urządzeń i techniki produkcji. Komitet może rozsyłać do zakładów mleczarskich kwestionariusze, które po dokładnym wypełnieniu i podpisaniu przez technicznego kierownika i właściciela zakładu powinny być zwrócone Komitetowi.

§ 20. (1) Rzeczoznawcy (§ 5) oraz delegaci Komitetu (§ 2 ust. (4)) otrzymują zwrot kosztów przejazdu oraz diety według norm ustalonych dla urzędników państwowych, pobierających uposażenie grupy V, z tą zmianą, że osobom tym służy zwrot kosztów przejazdu koleją II klasą, jeżeli zaś osoby te są urzędnikami państwowymi — otrzymują zwrot kosztów przejazdu i diety według norm, ustalonych dla grupy, w jakiej pobierają uposażenie.

(2) Osoby, określone w ustępie poprzedzającym, otrzymują ponadto wynagrodzenie w wysokości, ustalonej na wniosek Komitetu przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

(3) W związku z udziałem w posiedzeniach Komitetu zamiejscowi członkowie otrzymują zwrot kosztów przejazdu oraz diety na zasadach, określonych w ust. (1).

§ 21. Koszty przeprowadzania państwowych ocen masła i serów pokrywane będą z sum, uzyskanych ze sprzedaży ocenionych próbek masła i serów. Jeśli sumy te nie wystarczą do pokrycia kosztów, odpowiednia część kosztów zostanie pokryta z budżetu Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 22. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:

J. Poniatowski